शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
कौशल्य व उद्योजकता विकास केंद्र
ड्रेस डिझाईन अ‍ॅन्ड फॅशन को -ऑर्डिनेशन

उद्देश -

१. स्त्रियांचे सर्व फॅशनचे कपडे शिवता येणे.
२. पुरूषांसाठी नेहरू शर्ट , शॉर्ट व पायजमा शिवता येणे.
३. हॅन्ड व मशिमल एम्ब्रॉयडरीचे कौशल्य मिळणे.

शिक्षणाव्दारे उत्पन्न होणा-या व्यावसायिक संधी -

१. स्वत:चे टेलरिंग दुकान काढता येईल.
२. रेडिमेड गारमेंटस्च्या दुकानात कपडे शिवण्याचे काम मिळेल.

प्रशिक्षण कालावधी - ३ महिने - रोज २ तास , आठवडयात २ दिवस तात्वीक , ५० तास तात्वीक व ५० तास प्रात्यक्षिक एकूण १०० तास

अपेक्षित विद्यार्थी संख्या - किमान १० कमाल २०

विद्यार्थी प्रवेश पात्राता - ७ वी पास

शिकविण्याचे माध्यम - मराठी

प्रशिक्षण शुल्क: रू ५०००/-, मूल्यमापन शुल्क: २००/-

प्रशिक्षणासाठी आवश्यक जागा व साहित्य -

१. प्रशस्त क्लासरूम, फळा, खुर्च्या , टेबल्स व स्वच्छतागृहाची सोय असणे आवश्यक.
२. शिवण मशिन्स - ०५
३. डाफ्टींग टेबल - ०२
४. शिवणकामाचे सर्व साहित्य- कात्री टेप व आधूनिक कौशल्यासाठी साहित्य , दोरे व लेस.

अभ्यासक्रम			
आठवडयातील ६ दिवस प्रत्येकी ३ तास (एकूण - १८ तास प्रति आठवडा)			
पेपरचे नाव	थेअरी	प्रॅक्टीकल	अंतर्गत मुल्यमापन
एकूण मार्क	१००	१००	१००
किमान मार्क	४०	४०	४०

	थिअरी व प्रात्यक्षिक - पार्ट - १
१.	शिवण मशिन - रचना , भाग, कार्य , देखभाल, काळजी व किरकोळ दुरूस्ती. शिवण कामासाठी वापरात येणाऱ्या साधनांची माहिती व उपयोग - कात्री, पट्टी, टेलर्स , चॉक, फ्रेंच कर्व्ह, टेप, काटकोन, ट्रेसंग व्हील, अंगुस्तान, दो-यांचे व सुयांचे प्रकार व कार्बन पेपर इ.
२.	विविध वयोगटांच्या स्त्री व पुरूषांच्या निरनिराळया तयार कपडयासाठी लागणा-या कापडाची निवड, रंग व पोत प्रकार व कापडाचा पन्हा, रंगसंगती.
३.	विविध वयोगटातील स्त्री, पुरूषांच्या व लहान मुलांच्या शरीराची प्रमाणित आकृत्या ;लहान , साधारण व मोठे चार्टस् तयार करणेद्ध
४.	विविध वयोगटातील स्त्री, पुरूषांच्या व लहान मुलांच्या शरीराची प्रमाणित मापे दृ ;लहान , साधारण व मोठे चार्टस् तयार करणेद्ध
५.	सर्व प्रकारचे कपडे शिवण्यासाठी पध्दती - (Steps) १. मापे घेणे - गळाघेर, खांदा, मुंढा, छाती घेर, उंची, बाही लांबी व रूंदी इ. तयार कपडयावरून मापे घेणे. २. Pattern Drafting 3- Cutting

	4- Stitching (शिवण) ५. Fitting शिवलेल्या कपडयाचे मापाप्रमाणे फिटींग करणे (गळाघेर, खांदा, छाती घेर, कंबर घेर व उंची)
६.	तयार कपडयाचा दर काढणे.
	तयार कपडयाचे लेबलींग व पॅकिंग करणे.
	चालू फॅशन्स व डिझाईन्सची समग्र माहिती
	संवाद कौशल्ये व बुटीक व टेलरिंग शॉप काढण्याची माहिती
	बाजारपेठ कर्जयोजनांची माहिती व तयार कपडयांचया निर्यातीचे स्टॅन्डर्डस्

	थिअरी व प्रात्यक्षिक - पार्ट -२
१.	कपडे दुरूस्ती- रफु, ठिगळ, पॅचवर्क व भरतकाम
२.	शिवणकामामध्ये इस्त्रीचा उपयोग, कपडयांना भट्टी, इस्त्री व ड्रायक्लिनिंग करणे.
३.	निरनिराळ्या प्रकारची कापड धुलाई व डाग काढणे

	प्रात्यक्षिके
	खालील पैकी प्रत्येक पॅटर्नचे सॅम्पल करून फाईल तयार करावी
	पार्ट -१ बेसिक शिवण
१.	शिवण मशिन दुरूस्ती व देखभाल
२.	विविध शिवणीचे प्रकार - साधी, चोर गुप्त, सपाटी, शिवण, नागमोडी ओव्हरकॉस्टींग, मुरडीची पट्टी, गाद्या, रजया व अभऱ्याची शिवण, घेराची शिवण काठ दुमडलेली शिवण व हेम.
३.	डार्टचे प्रकार - साईड, बेसिक, सेंटर , फंट, नेकलाईन, आर्म होल, ब्लाउज डार्ट
४	प्लेटस्चे प्रकार - साईड, बॉक्स प्लेट, इन्व्हर्टेड बॉक्स प्लेट, नाईफ प्लेट
५.	टक्स व त्याचे उपयोग - पीन , कॉस , शोल्डर, कॉर्डेड
६.	खिश्यांचे प्रकार : पॅच, फ्लॅप, लायनिंग, बाजूचे खिशे, ब्लेझर खिसा, जाकिट खिसा, चोर खिसा
७.	बटण पट्ट्या : दोन पट्ट्यांचा वापर, सलग, फेस्ड् प्लेन,
८.	ओपनींगचे प्रकार : चेन, झिप लावणे, वेलक्रो, बटन, काजे हुक्स् व आईज लावणे, प्रेस बटन व डेकोरेटिव्ह बटन लावणे
९.	बाह्यांचे प्रकार : चोळी कट, फुग्याची कपसह पूर्ण लांबीची बाही, मेगा बाही, अंब्रेला, वेल, ट्युलिप, लेग ओ मटन, बलून, एलिझाबेथ व लेअर
१०.	कॉलरचे प्रकार : प्लॅट, पिटर पॅन, चायनिज्, टेनिस कॉलर, शर्ट, रेझ्ड, पिटर पॅन व स्डॅड कॉलर
११.	कफ्स्चे प्रकार : स्ट्रेट, फ्रेंच, लॅपेड्, केसिंग व शर्ट कप
१२.	गळ्यांचे प्रकार : गोल, व्ही, पंचकोनी, चौकोनी, गळ्याचा गोट, झालर व लेस लावणे
१३	योकचे प्रकार : गोल, गोल, व्ही, पंचकोनी, चौकोनी, असमान व चुन्यांनी बनविलेली योक
१४	झालरीचे प्रकार: किमान ०५
१५	स्कर्टचे प्रकार : चुनीदार, प्लेटस्चा, पूर्ण अंब्रेला, लेअर्ड स्कर्ट, डिव्हायडर, रॅपअ राऊंड स्कर्ट,
१६	फॉल व बिडींग

	पार्ट - ३ - निरनिराळ्या वयोगटातील स्त्रियांचे व पुरूषांचे कपडे
	खालील कपडे शिवताना पार्ट-१ व २ मधिल कौशल्याचा उपयोग करावा.
१	लहान बाळांचे कपडे - अ .झबली, टोपडी, दुपटी, लंगोटी, कुंची , लाळेरे व नाईट सुट- प्रत्येकी ३ प्रकार ब. बाळाची बॅग, पॅडल पुशर, ऑफ शोल्डर फ्रॉक, नाडयांचे व स्लिव्हलेस फ्रॉक
२	लहान मुलींचे कपडे- साधे, योकचे व पीटर पॅन कॉलरचे फ्रॉक, वनपीस, परकर ब्लाउज, लाच्छा व नाईट सूट
३	लहान मुलांचे कपडे - नाईट सूट, बर्म्युडा, पायजमा व कुर्ता
४	शाळेत जाणा-या मुलींचे कपडे - स्कर्ट ब्लाउज, पिनॅफो
५	शाळेत जाणा-या मुलांचे कपडे- हाफ पॅन्ट, शर्ट व शॉर्टर्स्
६	तरूण मुलींचे कपडे- साडी, पेटीकोट व गाउन - प्रत्येकी २ प्रकार, लॉग स्कर्ट, मिडी, सलवार व कमीजचे - प्रत्येकी ४ प्रकार, पॅरलल व सनकोट
७	साडी ब्लाउज- अ. साधे, हाफ, कटोरी व फूल कटोरी , अस्तर लावलेले ब. ब्लाउज फॅशन्स- गळयांचे फॅशन्स - प्रत्येकी ४ प्रकार क. बॅक फॅशन्स - स्मॉकिंग- प्रत्येकी ४ प्रकार , मोतीकाम व जरीकाम - प्रत्येकी ४ प्रकार
८	घागरा व चोली - ऐच्छिक
९	पुरूषांसांठी - नेहरू शर्ट, शॉर्ट, पायजामा व अचकन - चुडिदार

लेखी व प्रात्यक्षिक मूल्यमापने स्वरूप

A) लेखी मूल्यमापन - १०० गुण
B) प्रात्यक्षिक मूल्यमापन - १०० गुण
C) अंतर्गत मूल्यमापन - १०० गुण
एकूण गुण - ३०० गुण

A) लेखी मूल्यमापन :

लेखी पेपर १०० गुण निश्चित केलेले आहेत.
यामध्ये Objective बहुपर्यायी ५० प्रश्न दिले जातील. योग्य पर्याय आधोरेखीत करावा

B) प्रात्यक्षिक मूल्यमापन :

प्रात्यक्षिक मूल्यमापन १०० गुण निश्चित केलेले आहेत.

प्रश्न क्र.	प्रात्यक्षिक परिक्षेचे स्वरूप	गुण
प्र. १	**Identification-** १० वस्तू ओळखणे व त्याचे कार्य सांगणे	२०
प्र. २ ते ४	अभ्यासक्रमात नमुद केल्यापैकी कोणतेही तीन प्रात्यक्षिक	६०
प्र. ५	तोंडी परीक्षा	२०
	एकूण गुण	१००

C) अंतर्गत मूल्यमापन -

अंतर्गत मूल्यमापनासाठी एकुण १०० गुण निश्चित केलेले आहेत. आपल्या संस्थेत चालू असलेल्या अभ्यासक्रमातील सर्व विद्यार्थ्यांचे अंतर्गत मूल्यमापन खालील पध्दतीने संस्थेमार्फत करण्यात यावे व याची नोंद ठेवण्यात यावी.

हजेरी क्रमांक	क्लास वर्क				प्रकल्प सर्वेक्षण	एकुण गुण
	क्लास परफॉर्मन्स	जर्नल	अभ्यास सहल	एकुण गुण		
कमाल गुण	२०	२०	१०	५०	५०	१००

टीप: प्रशिक्षण कालावधीत अभ्यास सहली आयोजित केलेल्या नसल्यास क्लास परफॉर्मन्स्साठी एकुण ३० पैकी गुण द्यावेत.

प्रकल्प – खालीलपैकी कोणताही एक प्रकल्प तीन जणांच्या ग्रुपमध्ये करावा.

१. पारंपारिक भरतकामाचे नमुने जमा करुन त्यांची नावे व उपयोग लिहून फाईल तयार करणे
२. लहान मुलांच्या विविध कपडयांच्या फॅशन्सची माहिती मिळवून त्याप्रमाणे फाईल तयार करणे
३. टेलरिंग अगर बुटीकचा आराखडा व त्यासाठी कर्जप्रस्ताव तयार करणे
   (जागा, मांडणी, जाहीरात, शिलाईचे दर, सहालयक)
४. ब्लाऊज फॅशन्सच्या कोणत्याही १० पॅटस्चे सॅम्पल्स तयार करुन फाईल तयार करणेण
५. कोणत्याही पाच बुटीक अगर टेलरिंग शॉपचा सर्व्हे करणे.
   (निकष-जागा, मांडणी, वापरल्या जाणा-या कापडांचे प्रकार, शिवण्यात येणा-या कपडयांचे प्रकार, डिझाईन्स, शिलाईचे दर व जाहीरात)

<u>क्लास परफॉर्मन्स :</u>

प्रशिक्षण कालावधीतील विद्यार्थी अहवाल, क्लास वर्क, वही व अन्य बुटिक व टेलरिंग शॉप्सना भेटी यांच्या आधारे गुण देण्यात यावेत.

<u>संदर्भ पुस्तके</u> .

- Cutting and Tailoring – Varma, Kapil Dev.
- शास्त्रोक्त शिवणकला - कृ. हेगडे भाग १ व २
- झारापकर शिवणशास्त्रा झारापकर शिक्षण संस्था, भाग १ व २
- Handbook for Home makers – Premlata Mulick, Kalyani Publishers.
- Press Fitting Natalie Bray Blacken Science Ltd.
- Pattern drafting for dress making Pamela C. Stinger.
- The techniques of Indian Embroidery Anne Marreu B. T.
- Bastfond Ltd., London.
- Creative Embroidery Design indorsing publication.
- Needle craft by Reader's Digest.
- Indian Embroidery its variegated charm Savitri Pandit.
- भरतकला - प्रभावती पुरम
- भरतकला - मिस्त्री
- ड्रेस डिझाईनिंग - मनमीन मोदिया सूरजित पब्लिकेशन
- इलेमेन्टस ऑफ डिझाईन - ५ वी आवृत्ती